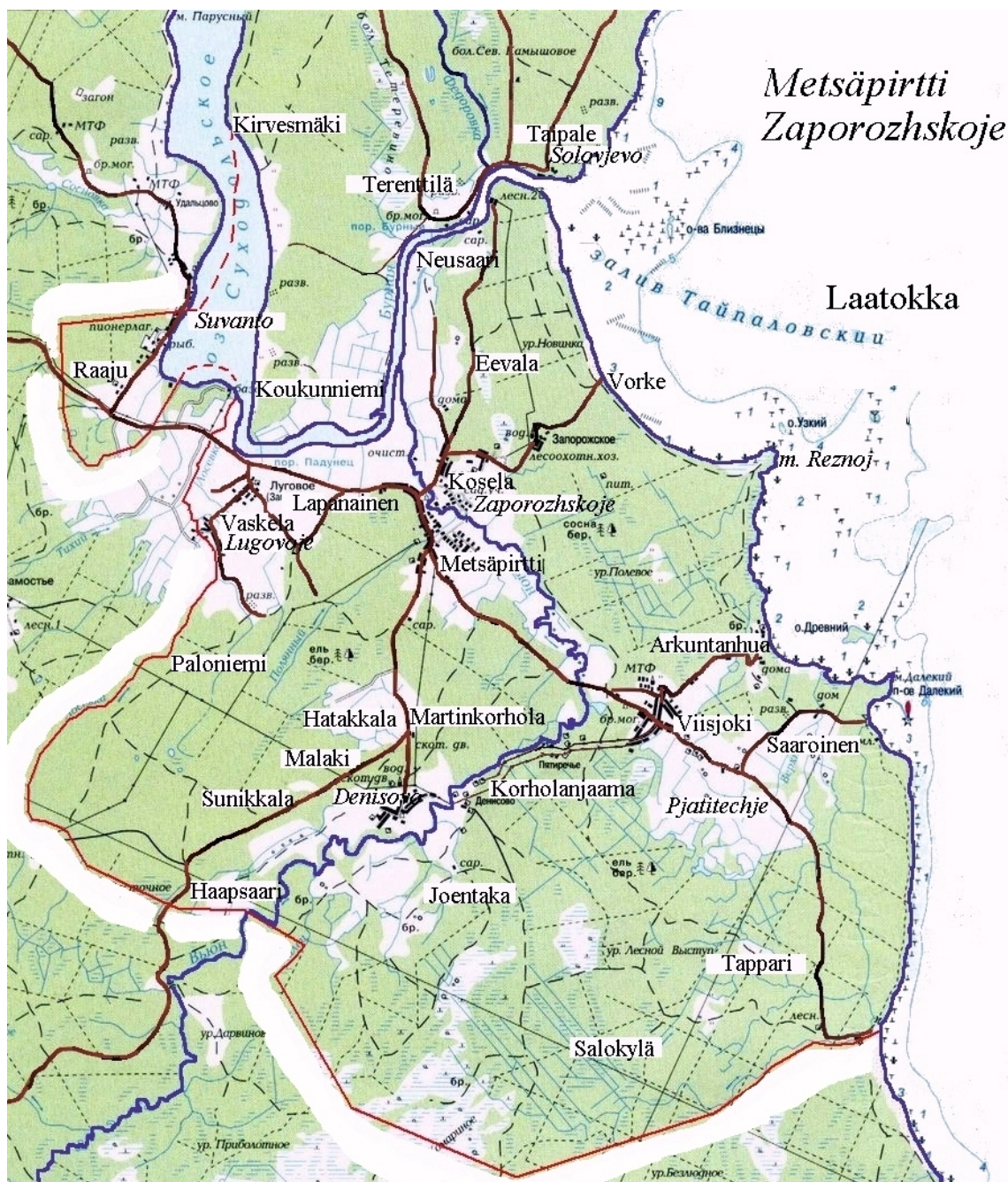

METSÄPIRTTI

Tietoja pitäjän kylistä ja asukkaista

Johdanto

Tässä yhteenvedossa esitetään perustietoja Metsäpirtistä kylittäin. Esityksessä kerrotaan lyhyesti historia ja tilanne ennen talvisotaa. Yhteenvedon tarkoituksena on antaa lukijalle perustiedot Metsäpirtistä kotiseutamatkailun tueksi. Alla oleva kartta esittää nykyisen Zaporozhskojen (Metsäpirtti) tiestön ja asutusalueet. Lisää tietoa löytyy Metsäpirttiä käsittelevästä kirjallisuudesta ja internetistä osoitteesta: www.metsapirtti.net

Kyläkohtaiset esittelyt aloitetaan maantieteellisen rakenteen vuoksi entisestä Koselan kylästä, mikä tänä päivänä on nykyisen Zaporozkojen keskusta ja liikenneyhteyksien solmukohta. Ensin tarkastellaan pitäjän pohjoisosat, Koselasta pohjoiseen johtava tie sekä samassa yhteydessä Taipaleen joen pohjoispuoliset alueet. Seuraavaksi käydään läpi Koselasta itään johtavan tien kylät. Nämä jakaantuvat Metsäpirtin kirkonkylän kohdalla itäosan kyliin ja etelässä oleviin kyliin. Viimeiseksi esitellään Koselasta länteen olevat kylät. Tiedot perustuvat alkuperäisiin lähdeaineistoihin sekä julkaistuun tietoon, kuten Metsäpirtti (1953), Pirttiläiset (1983) ja Sakkolan historia II (1987) sekä kirjoittajien omiin, eri tavoin muodostuneisiin mielikuviin. Myös erilaisia karttoja on käytetty lähteinä.

Tässä esityksessä paikannimistä käytetään virallisissa asiakirjoissa käytettyjä kylänimiä ja yleisesti vielä 1939 käytössä olleita vanhempia nimityksiä.

Kosela (Zaporozkoje)

Vatjan viidenneksen verokirjassa (1500) Kosela tunnetaan V Ronimuksen mukaan nimellä Salmi. 1629/30 maakirjaan on merkitty Koselan veroa maksaviksi asukkaiksi Matphei ja Pafwila Kåsoinen. Vuoden 1724 väestöluettelo mainitsee Koselasta Petteri ja Matti Paukun, Lauri, Yrjö ja Antti Eeva, Heikki Kerän ja Mikko Tuokon taloudet.

Ennen vuonna 1818 tapahtunutta Suvannon vedenpinnan laskua vajaalla 10 metrillä Salmensillan itäpuolella oli matalahko lähes kilometrin läpimitäinen lampi, jonka nimeksi vuoden 1650 tienoilla piirretty kartta ilmoittaa Korholan järvi. Samassa kartassa Viisjoen alajuoksu on nimeltään Korholanjoki. Yläjuoksultaan se oli silloinkin kartanpiirtäjän mukaan Viisjoki. 1930-luvulla tehdyssä kartassa tuon alueen kohdalla on nimi Lamminiitty.

Kirkonkylä ja Kosela käsitetään nykyisen venäläisen hallinnon aikana yhdeksi kyläksi, joka on samalla alueen hallinnollinen keskus, ja jossa vieläkin näyttelee huomattavaa osaa neuvostoajasta merkittävästi pienentynyt paikallinen valtion karjatala, sovhoosi.

Asuintalojen lisäksi Koselassa oli Viisjoessa Salmensillan tuntumassa Veljekset Myöhäsen mylly ja saha (Mauno Martelius) sekä sähkölaitos .

Yleisimpiä sukunimiä Koselassa olivat 1939 Tuokko ja Orava sekä alla Eevalan kylänosassa

asuneet Eevat. Myös kylänosien niminä Koselassa oli näihin sukunimiin viittaavat Tuokonmäki, Oravanmäki ja Eevala. Kaikkiaan taloja Koselan kylässä oli 70. Muita sukunimiä mm: Laulajainen, Viskari, Parviainen, Korkka, Torikka, Tuohioja, Koppanen, Hopia, Kinnari, Rajahalme, Leppänen, Pietinen, Myöhänen, Mikkonen, Kuparinen, Kuittinen, Silventoinen, Asikainen, Koskenvuo, Martelius ja Lamppu.

Metsäpirtin pohjoisalueet (Koselan pohjoispuoliset alueet)

Eevala

Eevala kuului aikoinaan Koselan kylään. Omana kylänosana Eevala tunnettiin 1900-luvun puolella.

Eevalan ja Koselan väliin maantien Laatokan puoleiselle alueelle muodostui Vorke niminen kylänosa, jossa asui pääosin Eevoja. Toivo Evilampi (ent. Eeva) liittyy alueen Koselaan kirjassaan ”Juuret Koselan Vorkessa”. Monien Eevojen takia olen käsitellyt tuon alueen kuitenkin kohdassa Eevala. Vorke sijaitsee noin kilometri pohjoiseen Salmensillasta, joten Toivo Evilampi on ehdottomasti oikeassa - Koselaahan se on.

Eevala oli selvästi maanviljelysalueita. Maantien, Taipaleenjoen ja Viisjoen välillä oli varsin laajat peltoalueet.

Kylän asukkaiden sukunimistä mainitsen vain Eevan. Myös kunnan esimies (titteli on Aimo Kaleniuksen kartasta) Albert Eeva asui tässä kylässä Anttila nimisessä talossa.

Neusaari (Neosaari, Kemppilä) (Eevalasta pohjoiseen)

V. Ronimus käyttää kartassaan nimeä Neusaari. 1629/30 maakirja kertoo, että Neusula nimisen kylän asukkaana oli Pedri Roivå. Vuoden 1724 lähde ei mainitse kylää.

Paikkakuntalaiset tunsivat kylän paremmin nimellä Kemppilä. Siellä asui aikanaan Kemppi-nimisiä asukkaita. 1939 kylässä asui kaksi Kempin perhettä, joista molemmista oli isä kuollut. Kaasalaiset olivat myös juuriltaan Kempejä.

Talvisodan aikana Neusaaren mäellä oli neuvostojoukoilla runsaasti aseistettu tukikohta, joka vainosi Terenttilän suolla olevissa tukikohdissa – itseasiassa suon kuivattamiseksi kaivetuissa ojissa – maataan

puolustavia suomalaisia tehden heidän olonsa varsin epämiellyttäväksi ja vaaralliseksi.

Kylässä yleisin sukunimi 1939 oli Pulakka. Muita asukkaita olivat: Koppanen, Rauhala, Kemppe, Kaasalainen, Tuokko, Pitkänen, Kinnari, Nuora ja Rytty sekä Käppi. Neusaassa oli kaikkiaan 17 taloa.

Terenttilä

(Taipaleenjoen pohjoispuolella)

1629/30 maakirja kertoo, että Terenttilä nimisen kylän asukkaana oli Bertill Matsson.

Paikkakuntalaiset nimittivät kylää myös Ryttyläksi siellä joskus asuneen Rytty nimisen perheen mukaan. Kylän koulukin tunnettiin Ryttylän kouluna. Koulun viereen raivatulla urheilukentällä pidettiin vuosittain Taipaleen Olympialaiset, joista muodostui 1930-luvulla varsin merkittävä urheilu- ja juhlatapahtuma.

Terenttilässä pääsi Taipaleenjoen yli lautalla. Muuta ylityspaikkaa ei sitten itse joessa ollutkaan, sillä toisena vaihtoehtona oli kiertää Kiviniemen kautta. Marraskuun 30 päivänä 1939 lautalla oli ruuhkaa, kun joen eteläpuolen asukkaat pyrkivät pois maahan hyökänneen vihollisen jaloista. Onneksi venäläiset eivät huomanneet häiritä joen ylitystä ja ihmishenkien menetyksiltä säästyttiin.

Tuo lauttarannan lähellä oleva asutus oli rakennettu 1818 Suvannon laskussa syntyneelle vesijätömaalle, josta osa oli isojaossa lohkottu Kaarnajoen kylän ulkopalstoiksi. Vain pohjoisosassa sijainnut kylänosa – Virstakivi – oli vanhempaa asutusmaata. Ainakin osittain tämän takia Terenttilässä ei ollut 1939 ainoatakaan selvästi muita yleisempää sukunimeä. Siksi mainitsenkin vain seuraavat kohteet: kansakoulu (Leo Parjola) ja Pärssisen kauppa (Maria Pärssinen).

Nyt lauttarannan tuntumaan on rakennettu melkoinen kylä venäläisten kesäasuntoja. Ei kuitenkaan kovin mahtavan kokoisia.

Talvisodan aikana Terenttilä oli toinen vihollisen hyökkäyksen painopistealueista, joissa pyrittiin murtamaan suomalaisten puolustus. Terenttilästä johti kutakuinkin hyvä tie Viipuri-Käkisalmen tielle, josta etenemistä olisi voitu jatkaa. Sodan loppuun mennessä tuota murtumaa ei kuitenkaan saatu aikaiseksi.

Terenttilässä oli ennen sotia 28 taloa. Sukunimet: Suokas, Viskari, Parjola, Nuora, Ahtiainen,

Karjalainen, Heiskanen, Koppanen, Laulajainen, Nuora, Kuparinen, Kiuru, Peltonen, Vulli, Majanen, Lamppu, Meskanen ja Kuisma.

Taipale (Solovjevo)

(Terenttilästä itään)

Jo kauan ennen 1818 tapahtunutta Taipaleen kannaksen puhkaisemista ja näin tapahtunutta Taipaleenjoen syntymistä tuon kannaksen yli johti yksi tärkeistä kauppamiesten kulkuväylistä Laatokalta Suvannon kautta mm. Viipuriin. Tuon noin 700 metriä leveän kannaksen yli johti ns. vetotaival, jota pitkin veneet vedettiin vesistöä toiseen. Jos omat voimat eivät riittäneet saatiin paikkakunnan miehistä tai jopa naisista vetoapua korvausta vastaan. Sana vetotaival taipui Karjalassa ehkä muotoon vetotaipale tai yksinkertaisesti taipale, josta sitten muodostui alueelle nimi Taipale ja kannaksella oleva kylä sai tuon saman nimen.

Tiedot Taipaleen kylän historiasta alkavat vuodesta 1478, jolloin Moskova kukisti Novgorodin ja entisistä Novgorodin viidestä hallintoalueesta myös Vatjan viidennes muuttui osaksi Moskovon tsaarin, Iivana Kolmannen valtakuntaa. Myöhemmin Käkisalmen lääninä tunnettu alue – Karjalan kannaksen itäosa ja Pohjois-Karjala – oli osa tuota aluetta ja siten myös Taipale. Taipale oli läänitetty Valamolle, mutta Iivana III osti sen ja liitti Käkisalmen kaupunkiin maksamaan sille veroa. Jo tuolloin Taipaleessa oli tuottoisa kalastamo, joka jatkoi sittemmin toimintaansa pitkälle 1800-luvulle. 1568 verokirjan mukaan Igolkan niemellä oli 14 nuotta-apajaa ja 1780 Taipaleen tilakartan mukaan niitä oli jo 18 kappaletta. Noilla apajilla kala vedettiin nuotalla rantavesistä Igolkan hiekkarannalle.

1617 Stolbovan rauhassa Ruotsi sai haltuunsa Inkerinmaan ja Käkisalmen läänin. Samana vuonna Taipale sai tapulioikeudet ja siis luvan harjoittaa ulkomaankauppaa. Jatkuvat sotatoimet alueella ja ortodoksisuokaisen alkuperäisväestön huono kohtelu näyttävät kuitenkin karkoittaneen kauppiaat Taipaleesta eikä siitä koskaan tullut kukoistavaa kauppakaupunkia. Vasta 1700-luvun alussa Taipale alkoi herätä henkiin nyt Pietari Suuren luovuttamana läänityksenä – donaationa, joita myöhemmin kutsuttiin lahjoitusmaiksi.

1780 koko Sakkolan pitäjän lahjoitusmaa-isäntä oli tykistön everstiluutnantti Petr Ivanovits von Freedericksz. Taipaleessa veroa maksavat talonpojat olivat Tuomas Jäppinen, Heikki Lylander, Aatami Laulajainen ja Antti Laulajainen. Lisäksi siellä asui torppari Antti Kurri. Asukkaita kaikkiaan 34 henkeä.

Keväällä 1818 Suvannon vedet purkautuivat Taipaleen kannaksen poikki talonpoikien avaamaa ylivuoto-ojaa pitkin. Suvannon pinta aleni vähintään 8 metriä ja näin oli syntynyt uusi joki. Tuota kanavaa lienee suunniteltu ja jopa alettu kaivaakin joskus 1700-luvun puolella välissä, mutta työ jäi kesken ja Taipaleen talonpojat täydensivät homman 1818. Vesi pääsi kai karkaamaan kanavan läpi ennätyskorkean kevättulvan takia ennen aikojaan hallitsemattomana. Huolimatta rajuudesta tapahtuma ei näytä vaatineen ihmisuhreja. Ainakaan kirkonkirjojen kuolleitten luettelossa ei näy olevan ainuttakaan Taipaleessa eikä muuallakaan hukkunut tuon tapahtuman aikoihin.

Nykyisen mittansa Taipaleenjoki sai, kun suurin osa Vuoksen virtauksesta johdettiin Taipaleenjoen kautta Laatokkaan 1857 avaamalla Kiviniemen kannas, joka aikaisemmin ohjasi Vuoksen virtauksen Räisälän kautta Käkisalmeen.

Vuonna 1939 Taipaleessa oli 58 taloa, joista 18 kyläkeskuksessa Taipaleenjoen rannan tuntumassa. Yleisimmät nimet Taipaleessa olivat Laulajainen, Lylander ja Tuokko. Lisäksi Myöhänen, Teikari, Inkinen, Ukkonen, Inkinen, Miettinen, Kurikka, Torikka, Koponen, Markström, Haikonen, Hännikäinen, Heikkonen, Hinkkanen, Kuoppa, Piironen, Haapsaari, Eeva ja Puikkonen.

Venäläiset perustivat jatkosodan jälkeen kylään kalastuskombinaatin, joka näyttää lopettaneen toimintansa kokonaan. Taipaleeseenkin on alettu rakentaa ilmeisesti pietarilaisten kesäpalatseja – yksi keskelle Tykkietietä Taipaleenjoen rannan tuntumaan. Jo aikaisemmin Syrrinmäellä ja Järi-sevän lähitienoilla Korvenkylässä on sodissa säilyneissä taloissa ollut kesäasukkaita.

Koukunniemi

(Terenttilästä länteen)

Vatjan viidenneksen verokirjaa kuvatessaan Ronimus on merkinnyt Koukunniemeen yhden talon. 1629/30 maakirja luettelee Koukon Nemj nimisessä kylässä kolme veroa maksavaa asukasta: Thomas Tijainen, Antippa Mikifarof ja Kirilka Philipof. Vuoden 1724 väestöluettelo ei mainitse Koukunniemen kylää, mutta Paukkolan kylässä mainitaan asukkaina mm Kasper Myöhäsen ja Simo Lätin perheet.

Koukunniemen kaakkoisessa osassa on laaja vesijättömaa-alue – Liete – Suvannon laskun seurauksena. Sinne erotettiin hyvin monelle kylälle ulkopalstoja isojaossa. Talot ovat pääosin niemen länsiosassa. Kirkonkirjoissa Koukunniemi tunnet-

tiin yhtenä kyläkokonaisuutena, mutta kansan suussa se jakautui kolmeen osaan.

Pohjoisessa Kirvesmäki, jonne aikanaan asettui asumaan Ukkosia. 1939 siellä näyttää asuneen monennimisiä asukkaita. Osa Ukkosista oli muuttanut 1800-luvun alkupuolella Sakkolan Lohijoelle. Kirvesmäestä on lähtöisin myös Aulis Ukkonen, joka on vaikuttanut merkittävästi moniin metsäpirttiläisiin tapahtumiin, erityisesti muistomerkkien ja hautausmaa-alueen hankintaan nykyisen Metsäpirtin kohdalla. Hän on myös Kirvesmäki-seuran pitkäaikainen puheenjohtaja.

Keskimmäinen kylänosa oli Läämäki, joka lienee saanut nimensä siellä aikanaan asuneista Läätinimisistä asukkaista. Siellä asui 1939 mm. Loposia ja Käkösiä.

Etelässä lähellä Lietettä olevä kylänosa oli varsinainen Koukunniemi, jossa mm. Myöhäset asuivat.

Talvisodan Taipaleenjoen taisteluista ehkä tunnetuin paikannimi oli Kirvesmäki. Kirvesmäen lohko ulottui Suvannon rannasta Mustaojalle lähelle Terenttilää. Venäläisten hyökkäyksen painopiste oli sodan alussa Suvannon rannassa mutta siirtyi myöhemmin Terenttilään ja silloin Mustaojan tuntumassa ollut Kirvesmäki 5 tukikohta oli myös kovilla. Tuon tukikohdan päällikkönä oli pitkät ajat ehkä parhaiten tunnettu Taipaleenjoen taistelija, myös Kiirastuli-runokirjan tekijänä tunnettu runoilija, luutnantti Yrjö Jylhä. Hän oli hyvä sotilas, mutta siellä taisteli tietysti lukematon määrä erinomaisia sotureita, vaikka heidän nimensä ei ole Suomen kansalle yhtä tuttu kuin Jylhän.

Koukunniemen alueella oli ennen sotia 61 taloa. Yleisimmät nimet olivat: Ukkonen, Myöhänen, Loponen ja Viili. Lisäksi mainitaan Käkönen, Naskali, Niukkanen, Nalli, Paukku, Nuora, Hynnä, Pärssinen, Jortikka, Laulajainen, Kiuru, Tuokko, Paakkinen, Hämäläinen ja Lankinen,

Metsäpirtin itä- ja eteläosat

Metsäpirtin kirkonkylä (Zaporozkoje)

Metsäpirtin kylä sijaitsee Koselasta Saaroisiin johtavan tien ja siitä etelään Hatakanmäelle johtavan tienristeyksen ympäristössä. Myös Igolanniemi ja siihen liittyvät metsäalueet kuuluvat Metsäpirtin kylään.

Kirkonkylä Metsäpirtin kylästä tuli vasta seurakunnan ja kunnan perustamisen jälkeen 1903, mutta

itse kylä on paljon vanhempi. V Ronimuksen kirjoittamassa Novgorodin Vatjan viidenneksen verokirjaa käsittelevässä väitöskirjassa kylä jo mainitaan. 1629/30 maakirjoissa Metsäpirtin kylän asukkaiksi on merkitty Sussi Peckå ja Poussu Kirkin. V 1724 väestöluettelossa mainitaan Yrjö Paussun, Olli ja Tuomas Suden sekä Pauli Ropotin taloudet.

Sakkolan historiakirjan mukaan Metsäpirttiin rakennettiin jo 1600-luvun lopulla pieni luterilainen kirkko, mahdollisesti Kiviniemestä sinne siirretty. Suurempi ristikirkko valmistui vasta 1792. Kirkko kuitenkin uusittiin perusteellisesti 1841 suunnilleen siihen asuun, jossa se oli 1939. Kirkonkirjoissa näkyy joskus 1800-luvun alkupuolella maininta ”haudattu Metsäpirttiin”. Tuo hautausmaa lienee ollut kirkon vieressä. Uudesta hautausmaasta, joka oli käytössä vielä 1939, saatiin päätös vuonna 1895. Uusi hautausmaa on kirkon kohdalta etelään Hatanmäen suuntaan n. 400 metrin päässä. Sinne on pystytetty Metsäpirttijärjestöjen toimesta siviilivainajille ja isänmaan puolesta kaatuneille muistopatsaat. Vanhat hautakivet on viety pois ja alue on metsittyynyt pahoin. Kirkon alue on täynnä venäläisiä hautoja.

1936 pystytettiin kirkon tuntumaan Aarno Karimon suunnittelema lahjoitusmaatalonpoikien muistomerkki, joka saatettiin likimain entiseen asuunsa kesällä 2002. Uusitut reliefit paljastettiin juhlavassa tilaisuudessa Metsäpirtin pitäjöpäivien aikana heinäkuun alussa 2002.

Jos pidetään Viisjokea kirkonkylän ja Koselan rajana, voidaan kirkonkylän alueelta luetella mm. seuraavat julkiset rakennukset: kirkko, pappila (Juhana Sakkinen), säästöpankki, lainajyvämakasiini, apteekki (Kaarlo Koskenvuori), suojeluskuntatalo, seurakuntatalo, lääkäritalo (Eino Silven-toinen), kansakoulu (Viljo Tikka), tullitupa, nuorisoseurantalot, urheilukenttä sekä useita kauppoja.

Sotien aikana kirkonkylän talot tuhoutuivat niin, että vain entisestä apteekin talosta on nykyisessä virastotalossa osia jäljellä.

Metsäpirtin kylässä oli ennen sotia kaikkiaan 49 taloa. Yleisimpiä sukunimiä kirkonkylässä olivat Susi, Tuokko ja Kuoppa. Muita asukkaita olivat mm Kyllästinen, Härkönen, Hyytiä, Sutelainen, Nahkuri, Peltonen, Lopenen, Ilonen, Hynnä, Meskanen, Haapsaari, Ahtiainen, Kinnari, Metso, Sakkinen, Paussu, Lermola, Reiman, Seppä, Tikka, Hirvonen, Puranen, Porali ja joukko rajavartioston henkilöitä.

Viisjoki (Pjatiretshje) (Kirkohkylästä kaakkoon)

Kun Metsäpirtin kirkon kohdalta käännytään vasemmalle kaakon suuntaan kulkevalle tielle, ylitetään n. 4 kilometrin päästä Viisjoki ja tullaan Viisjoen kylään. Joen ylityksen jälkeen tien oikealla puolella on venäläinen muistomerkki, jonka tuntumaan on haudattu suuri osa talvisodan taisteluissa kaatuneista venäläissotilaista.

Viisjoen kylä koostuu 4 erillisestä alueesta. Kylän keskusta oli Saaroisiin johtavan tien molemmin puolin heti samannimisen joen eli Viisjoen jälkeen. Pääosa taloista oli tässä osassa kylää. Viisjoella oli Laatokan rantaan liittyvä alue Tapparista pohjoiseen. Lisäksi Viisjokeen kuului pieni maakappale Saaroisten kansakoulun eteläpuolella sekä valtakunnan rajaan rajoittuen Tapparin takana.

Viisjoki mainitaan omana kylänä rippikirjoissa vuodesta 1831 alkaen. Sitä ennen kylän väestö on esitetty Vanhanjaaman (Jaaman, ks. Tappari) yhteydessä. Kylän keskustaa kutsuttiin myös Harjukyläksi. Kylän ensimmäisiä asukkaita isonvihan jälkeen olivat Ahtiaiset, joista Lauri Ahtiainen mainitaan vuoden 1724 väestöluettelossa Jaaman kohdalla.

Talvisotaa ennen kylässä oli 31 taloa. Yleisimpiä sukunimiä olivat Ahtiainen, Peltonen, Hinkkanen. Muita sukunimiä olivat Saarinen, Paukku, Virtanen, Kitunen, Laulajainen, Hinkkanen, Karvonen, Rajahalme, Käkönen, Pönniö, Määttänen, Kiiski, Eeva, Makkara, Mihailoff, Karhu ja Tiinus.

Viisjoki oli varsin iso kylä, johon jäi joukko taloja polttamatta suomalaisten poistuessa alueelta talvisodan ensimmäisenä päivänä. Nykyisin siellä on melkoinen venäläinen asutus.

Saaroinen (Viisjoelta kaakkoon)

Saaroinen oli alueen suurin kylä, joka tunnetaan jo ensimmäisistä Sakkolan kirkonkirjoista. Kylien rajat ovat tällä alueella vaihdelleet ajan kuluessa ehkä enemmän kuin missään Metsäpirtin alueella. Lähinnä se kai johtuu siitä, että täällä asutus lisääntyi varsin voimakkaasti. 1800-luvun alussa Sakkolan Petäjärven Hovinkylässä sijainnut hovi perusti Saaroisiin hovileirin (sivutilan), joka kansan suussa sai nimen Saaroisten hovi. Sen perustaminen aiheutti paljon riitoja, koska sen alta jouduttiin aikaisempaa asutusta siirtämään muualle. Alue oli varsin hyvää maanviljelysmaata ja lisäksi hovi

perusti sinne karjatilan. En tiedä aivan varmasti hovileirin maiden sijaintia, mutta käsittäkseni niitä oli Saaroisissa, Viisjoella ja Arkuntanhualla (Lääväkylä). Petäjärven hovi pyrki muuallakin kehittämään toimintaansa lisäämällä omaa maanviljelystä ja karjanhoitoa ja perustamalla mm. viinanpolttimoita, jotka tarvitsivat viljaa. Lisäksi Lohijoelle Sakkolan pitäjän pohjoisrajalle lähelle Laatokan rantaa perustettiin jo 1700-luvulla kaksiraaminen saha.

Saaroisten Saunaniemessä ja Saunasaaressa oli jo vanhoista ajoista kalasatama, jossa eräitten tietojen mukaan oli vielä 1800-luvun lopulla kalastettu rannalta nuotalla samaan tapaan kuin Taipaleessa Igolkan rannalla jo 1500-luvulla. 1930-luvulla satamaa parannettiin rakentamalla sinne runsaan puolen kilometrin pituinen isoista kivenlohkareista ladottu aallonmurtaaja

1629/30 maakirja mainitsee Korholan Jama nimisessä kylässä nimet Offonasi Denkainen ja Drofimkå Grigoriof. Tuo kylä lienee sijainnut Viisjoen ja Saaroisten tuntumassa. 1724 lähde mainitsee Saaroisissa Yrjö Jantusen, Mikko Karvasen ja Tuomas Hyytiän taloudet.

Saaroinen muodostui 2 kylänosasta. Saaroinen 1 käsitti lähinnä alueet Saaroisten tien pohjoispuolella aina Laatokan rantaan asti Saunasaaren risteyksestä Saunasaaren johtavan tien molemmin puolin. Saaroinen 2 sijaitsi Saaroisten tien eteläpuolella Saunasaaren liittymän kohdalla sekä Laatokan rantaan liittyen Tappari 2:n takana. Pieni alue oli myöskin Salokylän (ks Tappari) pohjoispuolella.

Saaroisissa oli ennen sotia noin 170 taloa. Yleisimmät asukkaiden nimet olivat Hyytiä, Peltonen, Hämäläinen, Ahtiainen ja Kiiski. Lisäksi kylässä oli seuraavia asukkaita: Hatakka, Hinkkanen, Virtanen, Pellinen, Tuokko, Tauren, Eeva, Repo, Salminen, Myöhänen, Suikkanen, Torikka, Kiiskilä, Kuparinen, Aho (ent. Timofejeff), Rajasalo, Haapsaari, Pajari, Kurri ja Tenkanen.

Arkuntanhua (Lääväkylä) (Saaroisista pohjoiseen)

Saaroisten/Viisjoen pohjoispuolella Laatokan rannan tuntumassa oli Arkuntanhuan kylä, joka kansan suussa tunnettiin paremmin nimellä Lääväkylä. Kartan mukaan siellä oli paljon peltoja, joten pääelinkeino lienee ollut maanviljely. Ehkä Laatokka houkutteli myös kalastamaan. 1800-luvulla Saaroisten hovin laidun- ja viljelysmaat olivat suurelta osin Arkuntanhuan alueella.

1629/30 maakirja mainitsee Orko Tauhia nimisessä kylässä nimen Anders Terfoin. Kirkon rippikirjoissa Arkuntanhua 12 mainitaan omana kylänään vuodesta 1819 alkaen. Sitä ennen se kuului Korholan kylään.

1939 Lääväkylässä asui paljon Hatakka-nimisiä perheitä. Muita nimiä olivat: Susi, Mihailof, Hyytiä, Pullinen, Myöhänen, Urpanen ja Peltonen. Kylässä oli tuolloin yhteensä 17 taloa.

Arkuntanhualle pääsee nykyään mukavimmin Harjukylän (ks. Viisjoki) kohdalta Saaroisiin johtavalta tieltä pohjoiseen eroavaa entistä tieuraa pitkin. Peltoalueella on nykyäänkin muutama talo.

Tappari (Vanha Jaama, Jaama) (Saaroisista kaakkoon)

Tappari oli rajakylä aivan Neuvostoliiton rajalla. Kauempana rannasta oli Salokylän kylänosa.

Tapparissa oli myös tulli, joka oikeastaan hoiti rajavartioston tehtäviä. Karjalan kannakselle varsinainen rajavartiosto perustettiin vasta 1936. Moni metsäpirttiläinen pienviljelijän poika meni 1920-luvulla virkamieheksi tulliin. Useat näistä siirrettiin 1936 muualle Suomeen tullilaitoksen tehtäviin. Osa tietysti vaihtoi isäntää ja otti pestin rajavartiostoon.

1629/30 maakirja ei tunne Jaama tai Vanhajaama nimisiä kyliä. V. 1724 lähde mainitsee Vanhajaaman kohdalla Pauli Peltosen, Lauri Ahtiaisen ja Yrjö Metson taloudet. Heistä Peltonen asui Tapparin alueella. Ahtiainen oli lähempänä nykyistä Viisjokea.

Tapparin kylä muodostui 2 kylän osasta. Ennen sotia Tappari 1:ssä oli yhteensä 57 taloa ja Tappari 2:ssa 38 taloa, eli yhteensä 95 taloa. Tappari 1 sijaitsi Neuvostoliiton rajalle johtavan tien molemmin puolin. Tappari 2 sijaitsi saman tien alkupäässä, Saaroisten kansakoulun molemmin puolin sekä Saunasaaren johtavan tien itäpuolella.

Tapparin asukkaiden sukunimiä olivat 1939 mm. Hyytiä, Hämäläinen, Peltonen, Repo. Lisäksi mainittakoon Tuokko, Paukku, Tiainen, Laulajainen, Karvonen, Ahtiainen, Tavast, Susi, Repo, Pajari, Tirri, Korkka, Lojonen, Kurri, Hedlund, Leppänen ja Ijäs. Tapparin kylästä ovat lähtöisin Metsäpirttiseurassa tunnetut nimet Leo Laulajainen, Pentti Rajaheimo ja Kalevi Hyytiä sekä Uudenkaupunin Metsäpirttikerhosta Anneli Virtanen.

Nykyisin Tapparin rantaan johtava tie on huonokuntoinen. Tapparista entiseen Salokylään johtanut tieura on kokonaan umpeutunut. Tapparissa entisen

rajan luona on yksi talo ja rannassa muutamia uusia huviloita.

Martina eli Korholanjaama 2

(Saaroisista etelään)

Saaroisten eteläpuolella on erillinen taloryhmä Marttinankylä. Kylä kuuluu Korholanjaama 2:een. Korholanjaama 2 alkaa Viisjoelta ja kulkee Viisjoen ja Saaroisten kyliin rajoittuen aina Tappariin asti. Kylä on pinta-alaltaan varsin suuri. Taloja on kylän länsipäässä Viisjoen rannalla, Lakiasuon itäreunalla, Marttinankylässä sekä kaakkoisosassa Salokylän länsipuolella. Katso tarkempi tieto kylän historiasta kohdasta Paukunmäki eli Korholanjaama 1. Kirkonkirjoissa kylänosa tulee vastaan vuodesta 1856 alkaen.

Kylässä oli ennen sotia 36 taloa. Yleisimmät sukunimet ovat Ahtiainen, Hämäläinen ja Kiiski. Lisäksi löytyvät Urpanen, Peiju, Vaskelainen, Peltonen, Pauku, Susi, Eeva, Pohjalainen, Söder, Saarinen, Karvonen, Nikkanen ja Nässi.

Joentaka

(Viisjoelta lounaaseen)

Viisjoen itäpuolella lähellä Raudun pitäjän rajaa oli iso Joentaan kylä. Siellä viljeltiin maata.

Puikkola on joskus mainittu omana kylänään, mutta se on osa Joentaan kylää, sen eteläisessä osassa ja saanut nimensä kylässä asuvista Puikkosista.

1629/30 maakirja tuntee kylän nimeltä Joen Takos. Siellä asuivat Cnutt Illoinen, Jons Puikoinen, Johan Lemeti, Jormola Puikoinen. V 1724 lähde mainitsee paikan Korhola-kylään kuuluvana asuukainan Lauri Puikkosen ja poikapuolensa Juho Pusan taloudet. Kirkonkirjoissa Joentaan kylä mainitaan vuodesta 1751 alkaen. Sitä ennen tiedot on mainittu Korholan kohdalla.

Joentaalla oli ennen sotia yli 60 taloa. Asukkaiden yleisimpiä nimiä olivat mm. Pusa, Pauku, Puikkonen, Torikka, Hiltunen. Lisäksi mainittakoon nimet Stubin, Tuokko, Korkka, Nännimäinen, Susi, Hyytiä, Lemmetti, Haapsaari, Kaasalainen, Hämäläinen ja Vasko.

Joentaan kylän nykypolvi ylläpitää perinteitä sukuseurojen puitteissa. Tarkempaa tietoa voi kysellä Hiltunen-Hinduin ja Susi-sukuseuroista. Erkki Hiltunen Vaasasta selvittelee koko Metsäpirtin osalta perinteen tallentamismahdollisuuksia.

Hatakkala, Hatakanmäki (Otradnaja)

(Kirkonkylästä etelään)

Tämä on aluetta, jolla näyttää olleen monta nimeä. 1700-luvulla alue Viisjoen molemmin puolin Hatakanmäen korkeudelta Venäjän rajalle oli nimeltään Korhola, joka 1800-luvun alkupuolella jakautui kirkonkirjoissakin moneen kylään. Hatakanmäki on Hatakkalan kylän itäosassa. Hatakanmäen itäosat kuuluvat Martinkorholaan. Eteläpuolella oli ensin Sunikkala ja sitten Malakin kylä. Hatakanmäen kaakkoispuolella oli Paukunmäki, mikä kuului Korholanjaamaan. Viisjoen itäpuolella oli Joentaan pohjoisosa, jota kutsuttiin nimellä Hinkkanen. Hatakkalan kylään kuului myös alue Malakin kylä itäpuolella, lähellä Tapparia.

1629/30 maakirja tuntee Hatakkala nimisessä kylässä asukkaan nimeltä Lars Hendrichsson ja Mäki Korholassa asukkaat Marcke Clemetsson, Olof Hirmainen ja Joan Miskain. Mäki Korhola saattaa käsittää myös Paukunmäen, joka sekin on mäkistä aluetta.

Vuoden 1724 väestöluettelossa alue mainitaan Korholan kylän yhteydessä asukkaina Yrjö, Samuel ja Simo Hatakkala. Hatakkalan kylän kirkonkirjat tuntevat vuodesta 1830 alkaen.

Hatakkalan kylässä oli 1939 yhteensä 30 taloa, joista 8 sijaitsi Malakin kylän takana sijaitsevassa kylän osassa. Yleisin sukunimi oli Hatakkala. Muita sukunimiä olivat mm: Tiainen, Kuoppa, Hynnä, Torikka, Meskanen, Lehonmäki, Eeva, Kyllästinen, Ahtiainen, Haapsaari, Repo, Suurkari, Nuija, Pekkinen, Kautiainen, Pauku ja Piironen.

Aimo Kaleniuksen kartta mainitsee erikoiskohteina kunnantalon, linja-autoaseman, näkötornin, ampu-
maradan ja tullitalon. Vielä aivan viimevuosina on Hatakanmäen huipulla ollut teräspuutkirakenteinen hieman huojuva näkötorni, joka kuitenkin lienee venäläistä sotienjälkeistä valmistetta. Taloja ei Hatakanmäellä ole.

Paukunmäki ja Korholanjaama 1

(Hatakanmäeltä etelään)

Kun Hatakanmäen eteläpuolella olevasta tienhaarasta jatketaan matkaa vasenta haaraa kohti Viisjoen rantaa tullaan Paukunmäelle, josta kapeampi väylä jatkaa Villamäen ohi Viisjoen rantaan, jossa on lähinnä jalankulkuun sopiva silta Joentaan puolelle.

Korholanjaama oli entistä Korholan kylää. Korholanjaama muodostui kahdesta osakylästä, Korholanjaama 1:stä ja 2:sta. Korholanjaama 1 oli pääosaltaan Paukunmäen ympäristössä. Suuri maantieteellinen alue kylää sijaitsi Laatokan rannalla Umpilammen itäpuolella. Korholanjaama 2 on esitetty Marttinan kylän kohdalla.

Paukunmäellä on nykyisinkin suurehko yhdyskunta, sillä osa suomalaisistakin taloista jäi täällä 1939 polttamatta. Vielä muutama vuosi sitten Paukunmäellä oli tien päässä kauppa, mutta se paloi ja uutta ei ole tilalle ilmestynyt. Kauppa-auto käy paikalla muistaakseni kerran viikossa. Tuon kaupan lähituntumassa oli 1939 Martti Peltosen kotitalo. Martti asuu nykyisin Kauhajoella ja on julkaissut kokoelmia Metsäpirttiin liittyvistä lehtiartikkeleista aina 1800-luvulta alkaen. Hänellä on myös merkittävä kokoelma valokuvia Metsäpirtistä suurennettuna julistekokoon.

Villamäellä oli suomalaisten aikaan varsin iso koulu, jota sanottiin koulupiirin nimen mukaan Joentaan kouluksi. Koulun vieressä oli Kuopan talo, joka oli Anja Kuopan isän kotitalo. Anja Kuoppa on ollut julkaisemassa Metsäpirtin Sanomia, joita on ilmestynyt muutama numero pitäjäjuhlien aikoihin ja Eero-isä on julkaissut Pirttiläiset-kirjan.

1930-luvulla Paukunmäellä oli osuuskauppa (Armas Ihalainen)

1629/30 maakirja: katso Hatakanmäki.

Paukunmäki kuului Korholanjaaman kylään, sen 1. kylänosaan. Korholanjaama kylä tunnetaan kirkonkirjoissa vuodesta 1831 alkaen. Sitä ennen se kuului Korholan suurkylään.

Paukunmäellä oli v. 1939 13 taloa. Niitä asuivat: Vehviläinen, Kuoppa, Peltonen, Hinkkanen, Ahtiainen, Korkka, Venesjärvi, Tuokko, Kiiski ja Hämäläinen.

Sunikkala

(Hatakanmäeltä lounaaseen)

Kylä on Hatakanmäen eteläpuolelta oikealle kääntyvän tien varrella tai tarkemmin tämän tien rinnalla sen itäpuolella kulkevan pienemmän kylätien tuntumassa Villamäen eteläpuolella. Myös Lehtimetsän (ks alla) kylä kuului Sunikkalaan.

1629/30 maakirja tuntee kylän nimeltä Sumertka, joka tuntuisi olevan Joentaan ja Haapsaaren kylien tuntumassa. Se saattaisi olla kirjurin tulkinta

Sunikkala sanasta. Sieltä maakirja luettelee nimet Emoska Cuissmin ja Pääll Halinen.

Kirkonkirjoissa Sunikkalan kylä mainitaan vuodesta 1787 alkaen. Sitä ennen tiedot on esitetty Korholan suurkylässä.

Sunikkalan kylässä oli talvisodan alla 14 taloa. Kylän asukkaita olivat: Korkka, Paukku, Haapsaari, Myöhänen, Kiiskilä, Paksu, Javanainen, Hämäläinen ja Heinonen.

Haapsaari

(Sunikkalasta lounaaseen)

Sunikkalasta lounaaseen Raudun pitäjän rajalle päin sijaitsi Haapsaaren kylä, sen 1. kylänosa. Nimensä se on saanut Haapsaari-nimisistä asukkaistaan, joita kylässä oli 1939 lähes puolet. Haapsaaren toinen kylänosa oli Joentaan kylän takana. Tämä oli pinta-alaltaan huomattavasti suurempi kuin 1. kylänosa.

1629/30 maakirja mainitsee Haapa sari nimisessä kylässä veroa maksavan talonpojan Lasse Caupinpoika.

Kirkonkirjoissa Haapsaaren kylä mainitaan vuodesta 1764 alkaen. Sitä ennen kylä kuului Korholan suureen kylään.

Haapsaaren kylässä oli 1939 yhteensä 34 taloa. Lisäksi oli joukko karjamajoja. Yleisimpiä asukkaiden sukunimiä olivat Haapsaari ja Leppänen. Muita sukunimiä olivat: Korkka, Sidorof, Pusa, Peiju, Vanhanen, Suikkanen, Ryyppö, Kitunen, Susi, Peltonen, Tirri, Lamppu, Hynnä, Gerasimoff, Ratinen, Tyrväinen. Räikkölän vartiostossa oli lisäksi oma henkilöstö.

Lehtimetsä

(Haapsaaresta etelään)

Aivan Raudun pitäjän rajalla oli pieni Lehtimetsä-niminen kylä, jota Pirttiläiset kirja ei edes mainitse. Se esiintyy omana kylänä kirkonkirjoissa vuosina 1768-1830. Kylän asukkaat on esitetty vuoden 1830 jälkeen Sunikkalan ja Haapsaaren kylien kohdalla.

Lehtimetsän kylän alueella asui 1939 pääasiassa Paukkuja.

Metsäpirtin läntinen alue

Lapanainen

(Koselasta länteen)

Kun lähdetään Koselasta Rautuun on ensimmäinen vastaantuleva kylä Lapanainen. Kylä on maantien varressa tien eteläpuolella. Pohjoisessa aivan lähellä on Taipaleenjoki. Kylän vanhoja sukuja ovat mm. Lemmetin ja Nallin suvut. Lemmetit saattavat olla samaa juurta kuin Valkjärvellä asuvat Lemmetyt. Lapanainen on ollut pääosin luterilainen kylä, vaikka sieltä 1939 löytyy ortodoksiperäisiä nimiä kuten Jäske.

1629/30 maakirja tuntee kylän nimeltä Laporais, jossa asuivat Anders Larsson ja Meezä Heiki.

V. 1724 Lapanisissa asuivat Yrjö ja Mikko Nalli perheineen. Lisäksi lähteessä on mainittu Vaskelan kylässä asuvat perheet (ks. Vaskela).

1939 Lapanaisen kylän asukkaiden yleisimpiä sukunimiä olivat Jäske, Lemmetti, Susi ja Rajahalme. Muita sukunimiä ovat: Nuija, Kinnari, Loponen, Taskinen, Hatakka, Sidorof, Laurila, Tuokko, Puikkonen, Kuoppa, Kärppä, Olkkonen, Litmanen, Ylipuro ja Intke. Kaikkiaan taloja oli tuolloin 34.

Vaskela (Arkuntanhua 11) (Lugovoje)

(Lapanaisista Länteen)

Vaskela on Lapanaisista hieman länteen sijaitseva kylä, jonka asukkaat olivat pääosaltaan ortodokseja.

Vaskelan kylä talot on varhaisimmissa asiakirjoissa esitetty Lapanaisien kylän kohdalla. Vuoden 1724 lähteessä mainitaan Timo ja Oudokin Vaske sekä Wasili ja Drochim Drochima perheineen Lapanaisien kylässä.

Ennen sotia Vaskelassa oli 35 taloa. Kylän alkuperäisiä sukunimiä ovat mm. Waske (i) ja Jäske. Nimiä kuitenkin myöhemmin ”suomennettiin” ja hallitsevia sukunimiä olivat 1939 Koskinen, Koskivaara ja Jokiranta. Muita sukunimiä olivat Alvila, Heimonen, Heinonen, Jäske, Kaihoniemi, Lahtinen, Laurila, Leppälehto, Lydvikov, Lämpikivi, Paussu, Peltola, Pitkänen, Rantala, Rekkonen, Sidorof, Suvimäki, Taskinen, Terola, Trofimof sekä Välijärvi.

Kylän tunnetuin asukas on ollut 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa asunut Larin Paraske, tunnettu runolaulaja. Sakkolassa lyhyen aikaa papinvirkaa

hoitanut Adolf Neovius yhdessä Axel Borenius-Lähteenkorvan kanssa keräsi häneltä kunnioitettavan määrän runoja ja lauluja. Metsäpirttiseura on käynyt vuosittain laskemassa hänen muistomerkillen Helsingin Hesperianpuistossa Kalevalanpäivänä kukkalaitteen. Rautu-seura on pystyttänyt hänen kotitalonsa tuntumaan Vaskelaan vaatimattoman muistomerkin.

Vaskelan sukuseura vaalii nykyään Vaskelan kylän perinnettä. Kesällä 2005 pystytettiin Helsinkiin seuran toimesta näyttävä Vaskelan kylän runonlaulajien muistomerkki. Vaskelan kylä oli tavallaan alkuperäisten karjalaisten jäännös Stolbovan rauhan 1617 jälkeen tapahtuneessa mullistuksessa, jossa alue luterilaistettiin ja jolloin pääosa alkuperäisestä väestöstä lähti evakkoon mm Tverin alueelle. Vaskelan kylän väestö oli muutamaa poikkeusta lukuunottamatta ortodoksilaisia, joilla kaikilla oli vahva geenitausta 1500-luvulla alueella asuneisiin Vaske-suvun kantaperheisiin. Lisää tietoa www.vaskelansukuseura.fi.

Paloniemi

(Vaskelasta etelään)

Paloniemi oli pieni kylä metsän keskellä Tuusnaojan (Losevka) tuntumassa Raudun rajalla Vaskelasta etelään. 1:20000 kartassa 1930-luvulta kylän kohdalla on nimi Jousseila.

Paloniemen kylä mainitaan 1800-luvun alun lähteissä. Henkikirja vuodelta 1818 mainitsee Mikko Paukun perheen asuvan kylän 1. taloa sekä Simo Lemmetyn Lapanaisista ja Andrei Jeremejeffin Vaskelasta viljelevän kylän 2 muuta tilaa.

Paloniemessä oli ennen sotia 11 taloa, useita Lauriloita sekä Suikkasen, Laineen, Podushkinin, Haakalan, Jouhan ja Perälän perheet. Asukkailla oli yhteinen perimä Vaskela-kylän asukkaiden kanssa.

Raaju

(Vaskelasta länteen)

Kun Vaskelasta ajetaan länteen ja ylitetään Tuusnaoja, kulkee tie kilometrin verran Raudun puolella, jonka jälleen tullaan taas Härönojan kohdalla Metsäpirtin alueelle ja Raajun kylän tuntumaan. Raaju on pieni Raudun ja Sakkolan rajoittama saareke Metsäpirttiä Suvannon rannalla.

Raaju mainitaan Vatjan viidenneksen verokirjassa 1500 Raudun pogostassa. 1629/30 maakirja tuntee kylän nimeltä Raijw, jossa asuivat Jfwask Rytty, Jacob Papa ja Obean Rydyty.

v. 1724 Raajussa asui Yrjö Paksun perhe.

Ennen sotia Raajussa oli 30 taloa. Siellä asui Korpelaisia, Koirasia, Halosia, Lamppuja, Halosia, Jalosia ja Paksuja sekä Tuokko, Brederholm, Lankinen ja Kaukonen. Tästä kylästä oli kotoisin talvisodan aikana monista partiomatkoistaan vihollisen selustaan tunnetuksi tullut Reino Lamppu.

Metsäpirtin nykyisestä tiestöstä

Rautu – Kosela

Ehkä luontevin reitti Metsäpirttiin on kulkea Raudun kirkolta johtavaa tietä pitkin. Tämä tie on hyvässä kunnossa ja asfaltoitu.

Raajun kylän kohdalla lähtee soratie Suvannon länsirantaa seuraten Riiskaan ja sieltä edelleen Lapinlahdelle. Tie on ollut yleensä ajettavissa sekä henkilö- että linja-autoilla. On kuitenkin hyvä etukäteen varmistua tien ajokelpoisuudesta.

Seuraava liittymä on Vaskelan kylän kohdalla, josta erkaneet etelään Vaskelan kylään johtava soratie. Tietä pitkin voi varoen liikkua henkilöautoilla.

Lapanaisten kohdalta erkaneet myös tie etelään Paloniemen suuntaan. Sitä pitkin saattaa myös päästä länsiautolla jonkin matkaa.

Ennen Koselan kylää tiestä erkaneet kapea soratie pohjoiseen Taipaleen joelle. Tien päässä on lautta (lossi), jolla kesäisin on mahdollisuus päästä joen yli Terenttilään. Lossi kantaa muutaman henkilöauton. Ongelmia saattaa syntyä lossin aikataulusta ja jatkokulkemisesta Terenttilän päässä. Tie siellä on ollut viime vuosina todella huonossa kunnossa. Vuonna 2005 lautta ei ollut enää edes toiminnassa!

Koselasta pohjoiseen johtava tie

Soratie on tyydyttävässä kunnossa Neusaaren suuntaan aina Taipaleen joelle asti. Taipaleenjoen yli ei ole enää lautta.

Neusaareen johtavasta tiestä kääntyy noin kilometrin päästä tie Vorken rantaan. Tämä, osittain öljysorapäällysteinen tie on varsin huonossa kunnossa, tosin ajettavissa jopa busseilla.

Kiviniemestä Sakkolan kirkon kautta Taipaleeseen johtava tie

Tien alkuosa aina Haparaisten kylään asti on varsin hyvässä kunnossa. Kelja-Terenttilä väli on huonokuntoista soratietä, joka usein on ollut bussille ajokelvottomia. Henkilöautollekin se on vaikeasti ajettavaa. Maastoautoja käyttävät paikalliset asukkaat. Terenttilästä Taipaleen suuntaan Kaarnajoen sillan jälkeen Linnakankaalle nouseva mäki on ylivoimainen ainakin linja-autoille. Tykkitie Linnakankaan mäen alta kohti Koverojaa ja Saaprua on poikki 200 metriä Taipaleenjoen rannasta. Keskelle tietä on joku kesäasukas rakentanut talonsa.

Taipaleesta Laatokan rannan suunnassa Korvenkylään ja edelleen Lohijoen kautta Pyhäjärvelle vievä tie on huonokuntoinen ja säästä riippuen syvien lätäköiden katkaisema. Sakkolan puolella Korvenkylästä Vilakkalaan vievä tie on henkilöautoille ja busseille kulkukelvoton.

Terenttilästä Koukunniemen suuntaan linja-autot eivät pääse Mustaojan yli. Henkilöautoillakaan Mustaoja-Kesälautta-tieltä ei kannata lähteä seikkailemaan Kirvesmäkeen tai Koukunniemen eteläosan taloille johtaville teille. Jos autossa on neliveto ja korkeahko maavara kulku tietysti helpottuu monilla heikompiuntoisillakin teillä.

Koselasta Saaroisten suuntaan johtava tie

Tien alkutaival Kirkonkylään ja edelleen Viisjoelle Harjukylään asti on päällystettyä ja hyväkuntoista.

Harjukylästä Saaroisten sataman risteykseen johtava tie on ollut yleensä kulkukelpoinen myös busseille. Tiet Saaroisten satamaan (Saunasaareen) ja sataman risteyksestä Tappariin ovat olleet useimmiten ajokelvottomia henkilöautoille.

Viisjoelta Joentaan suuntaan johtava tie on ollut kulkukelpoinen.

Kirkonkylästä etelään johtava tie

Tiet Paukunmäelle ja Lehtimetsän suuntaan ovat ajokelpoisia. Paukunmäeltä eteenpäin Viisjoen rannan suuntaan ja Villamäelle lähdetessä on oltava varovainen. Autolla ajettavaa siltaa Viisjoen yli ei tällä suunnalla ole.

Lehtimetsän kautta Raudun Korleen kylään ja edelleen Lempaalaan johtava tie on yleensä ollut henkilöautolla ajettavissa. Sateisina jaksoina kulku saattaa kuitenkin olla länsiautolla mahdotonta.